

حقیقت شعبان و ویژگی‌های آن

توضیحات و مدارس کبره‌های رشتنار همدان

اهل لغت، شعبان را به‌مانند دو چیزی که مثل هم هستند بیان کرده‌اند. (لسان العرب، ۴۹۹/۱) همچنین آن را شعبان نامیده‌اند، از آن‌بابت که میان ماه رجب و رمضان ظهور می‌یابد. (لسان العرب، ۵۰۲/۱) و البته به‌گروهی که در طلب پیداکردن آب پراکنده می‌شوند نیز شعبان گفته می‌شود. (همان)

درعین حال ماه شعبان صرف‌نظر از واژه‌شناسی آن، حقیقتی بسیار عالی دارد که میان دو ماه با عظمت قرار گرفته است که اعمالی که در این ماه باید انجام بگیرد، مقدمه برای ورود به ماه شریف رمضان است. خدای تعالی را بسیار باید سیاست‌گزار باشیم که یک‌بار دیگر درک حضور و درک ورود به ماه شعبان را نصیب ما کرد.

اگر این توجه برای ما حاصل شود که خدای تعالی چرا توفیق درک ماه شعبان را به ما عنایت فرمود و چرا ما را متوجه این معنا کرد که در این ماه باید مقدمات ورود به ماه رمضان را برای خودمان مهیا کنیم، بدیهی است که توفیق بس عظیم بوده و ان‌شاء... تعالی قرار است حوایچمان و دعاهایمان به شرف اجابت برسد، زیرا خدای تعالی می‌فرماید: شما هیچ کاری را طلب نمی‌کنید، مگر اینکه خدا بخواهد که شما بتوانید طلب کنید. (الانسان/۲۰) یعنی هر آن چیزی را که انسان طالب است تا مادامی که اراده الهی برای تحقق طلب انسان تلقق نگیرد، برای انسان هیچ چیزی محقق نمی‌شود. و یا درباره قیامت فرمود: روزی است که روح و ملائکه به صف می‌ایستند و هیچ‌فردی سخن نمی‌گوید، مگر آنکه خداوند متعال به آن اجازه دهد تا سخن بگوید. (النبا/۳۸)

پس سخن گفتن حتی ملائکه و روح که برتر از همه آن‌ها هستند، با اذن الهی است، چه رسد به انسان‌ها و در دار دنیا حتی برای ایمان ما باید اذن الهی باشد، چنان که فرمود: هیچ‌کس ایمان نمی‌آورد مگر به اذن الهی(یونس/۱۰۰). پس اگر امروز ما این ماه با عظمت و ان‌شاء... ماه رمضان را درک کرده‌ایم، دلایلش آن است که اذن داده شده است برای ورود به این ماه و چون اذن ورود داده شده است، پس دعا‌های ما نیز مستجاب خواهد شد. ان‌شاء... تعالی.

یکی از مواردی که در ماه شعبان بدان سفارش شده است، ادعیه‌ای است که باید در آن ماه خوانده شود و بسیاری از آن‌ها در کتاب شریف مفتاح‌الجنان مندرج است. اما برخی دعاها معلوم است که تنها از میان دو لب شریف حضرات ائمه معصومین^(ع) صادر شده است و باید به آن‌ها تمسک جست، اگرچه ممکن است فهم آن دشوار باشد، ولی باید خود را متصل به فهم معصومین^(ع) کرد. چراکه دعا نوعی اتصال است، اتصالی از ضعیف به قوی، اتصالی از ناقص به کامل. برای اینکه دعا‌هایمان به شرف اجابت برسد، ابتدا باید درود و سلام‌وصلوات به پیامبر اعظم^(ص) فرستاد و در رأس دعا‌هایمان به وجود مقدس امام‌زمان^(ع) دعا کرد، زیرا دعا‌هایی که برای غیر می‌شود، حتما مستجاب است؛ چون برای غیر به‌ویژه امام معصوم^(ع) دعا می‌شود با زبانی دعا می‌کنیم که از آن زبان غیر، ما گناهی نکرده‌ایم. روایت شده است که خداوند به موسی^(ع) وحی فرمود: «ای موسی! مرا با زبانی بخوان که با آن گناه نکرده‌ای. عرض کرد: کجا آن برای من میسر است؟ فرمود: مرابا زبان غیر از خودت بخوان.» پیامبر^(ص) فرموده‌اند: «هیچ چیزی در اجابت دعا سریع‌تر از دعای غایب برای غایب نیست، فضیل بن یسار از امام باقر^(ع) نقل کرده که فرموده‌اند: «دعایی که بیشتر امید استجابت آن می‌رود و زودتر به اجابت می‌رسد، دعای مؤمن برای برادر دینی در پشت سر اوست.»

و نیز از آن حضرت روایت شده که فرموده‌اند: «زودترین دعایی که به اجابت می‌رسد، دعای برادر دینی برای برادرش پشت سر اوست. چون ابتدا برای برادرش دعا کند. فرشته‌ای که بر او موکل است می‌گوید که آمین و برای تو دوچندان است.» (راه روشن فیض کاشانی، ۴۲۲/۲) بنابراین دعای مستجاب، دعایی است که در حق یکدیگر باشد. بر همین اساس در شعر هم گفته شده است:

گفت ای موسی ز من می‌جو پناه

با دهانی که نکردی تو گناه

گفت موسی من ندارم آن دهان

از دهان غیر کی کردی گناه

آن چنان کن که دهان مر تو را

از دهانی که نکرده‌ستی گناه

یا دهان خویشان را پاک کن

پرس و بدان

مسئله ای درباره حکم مهریه

در این ستون به پرسش‌های شما درباره حکم مسائل مختلف از نظر شرعی پاسخ خواهیم داد. شما مخاطبان گرامی می‌توانید با ارسال پیامک پرسش‌های خود را به شماره ۰۲۸۹۳۰۰۰ ما در میان بگذارید.

● سلام خدمت شما، اگر مردی در هنگام عقد ازدواج، مهریه‌ای را با نیت پرداخت نکردن قبول کند، حکم شرعی آن چیست؟ مثلاً قبول چند هزار سکه طلا که حتی شاهدان عقد از پرداخت نکردن آن در آینده نیز اطمینان دارند. آیا این عقد درست است؟ در صورت صحیح بودن عقد، مقدار مهریه واقعی چقدر است؟

آیت...العظمی خامنه‌ای

صرف مورد یادشده موجب بطلان عقد نیست.

حضرت آیت...العظمی سیستانی

عقد صحیح است و باید تمام آن را پرداخت کنید.

حضرت آیت...العظمی مکارم شیرازی

مهریه‌های فوق‌العاده سنگین که نشان از سفاht زوج می‌دهد یا قرینه بر عدم قصد جدی نسبت به آن است، باطل است و تبدیل به مهرالمثل می‌شود، ولی اصل عقد در هر حال صحیح است.

حضرت آیت...العظمی نوری همدانی

عقد صحیح است و مهریه یادشده برعهده مرد است.

پاسخ اجمالی

اینکه فردی با این نیت درباره مهریه برای ازدواج پیش قدم شود، باید توجه داشت که چنین نیتی از نظر اخلاقی و رفتار عرفی حتی صحیح نبوده و فردی که نیت پرداخت نکردن مهریه را در ذهن خود دارد، در روایات این گونه آمده است: «عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ^(ع) قَالَ: مَنْ أَهْزَ مَهْرًا ثُمَّ لَا يَنْتَوِي قَضَاءَهُ كَانَ بِمَثَرَةِ الشَّارِقِ» (کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، ج ۵، ص ۳۸۳) بنا به این روایت، این فرد مانند سارق اعلام شده است.

باوجود این، ازدواج صحیح است و باید تمام مهریه مهریه پرداخت شود. اما همان‌طور که در بالا ذکر شد، برخی فقها در باره مهریه‌های فوق‌العاده سنگین می‌گویند، اگر به شکلی باشد که نشانه سفاht و نادانی مرد بوده است یا قرینه بر عدم قصد جدی وی نسبت به پرداخت آن باشد، آن مهریه باطل است. اما به معنای عدم پرداخت مهریه به‌توسط مرد نیست، و تبدیل به مهرالمثل می‌شود. مهرالمثل نیز یعنی مهریه زن، معادل مهریه زنی مشابه او و در آن منطقه و با همان شرایط خواهد بود و توسط حاکم شرع تعیین خواهد شد.

شهریار

شهریارNEWS.IR
۴شنبه
۱۳ شهریور ۱۴۰۱
شماره ۳۸۸۸

۱۴

مهریه

درباره تهذیب نفس، از ویژگی‌های منتظران امام عصر(عج)

خودسازی، بارزترین ویژگی منتظر است

حمیده خلیل‌زاده | یکی از ویژگی مهم منتظران امام عصر(عج)، پاراسایی، آراستگی به اخلاق نیک و پسندیده و تهذیب نفس است. در روایتی از امام صادق^(ع) نقل شده که فرمودند: «هر فردی شادمان می‌شود از اینکه از یاران حضرت مهدی^(عج) باشد، باید منتظر باشد و به پرهیزکاری و اخلاق نیکورفتار کند و او منتظر واقعی است.» همچنین آن حضرت فرمودند: «به یقین برای صاحب این امر غیبی است، پس بنده خدا باید تقوای الهی پیشه کند و به دینش چنگ بزند.» تزکیه به معنی پرورش و رشد دادن است، این واژه به معنای تطهیر و پاک کردن نیز ذکر شده است. (تفسیر نمونه، ج ۲۷، ص ۴۷). قرآن مجید پس از یازده سوگند می‌فرماید: «سوگند به همه این‌ها که هر فردی نفس خود را تزکیه کند، رستگار است و هر فردی نفس خود را آلوده ساخت، [از لطف خدا] محروم گشت.» (سوره شمس، آیه ۹ و ۱۰) در ادامه به بارزترین ویژگی یعنی خودسازی برای منتظران امام زمان (عج) اشاره می‌شود.

آنچه در تزکیه و تهذیب نفس به ما کمک می‌کند

رفتار مشروط

آگاهی انسان به خودش موجب می‌شود که بتواند با خود قرار کند و مشروط کند که برخلاف امر الهی رفتار نکند. دچار عقوبت الهی نشود. به این صورت که نفس و وجود خود را مخاطب قرار دهد و به او یادآور شود که من جز سرمایه عمرم کالا و بهره‌ای از دنیا ندارم و اگر از دست برود، تمام هستی‌ام از دست می‌رود و سپس به نفس خویش درباره مراقبت از اعضا و جوارح سفارش و توجه کند.

مؤاخذه و مجازات

پس از آنکه بازنگری در اعمال روزانه را در خلوت خود انجام دادیم و انسان در محکمه وجدان، از خود دادخواهی و پرسشگری کرد و خود را مقصر شناخت، بعد نوبت به معاتبه می‌رسد. معاتبه به معنای ملامت کردن است و برای ما دو مرحله دارد: الف) انتقاد از خود، ب) توبه و جبران گذشته.

در حالات مرحوم آیت... بروجردی^(ع) نقل شده است که ایشان هرگاه عصبانی می‌شد، علاوه بر اینکه از شخص عذرخواهی می‌کردند، نذر داشتند که فردا را روزه بگیرند.

(مهدوی کنی، نقطه‌های آغاز در اخلاقی عملی، ص ۳۷۵)

توجه به شأن و کرامت انسان

کسی که در این دنیا به شأن و منزلت خود آگاه باشد، خود ارزشمندش را به بدی‌ها آلوده نمی‌کند. امام علی^(ع) می‌فرمایند: «هرکس نفس خود را گرامی بدارد، هوای نفس برای او کوچک و بی‌ارزش خواهد بود.»

(نهج البلاغه، قصار ۴۴۹).

محاسبه اعمال

برای تهذیب نفس لازم است از اعمال روزانه حسابرسی شود. امام صادق^(ع) می‌فرمایند: «ای مردم، پیش از آنکه شما را مورد محاسبه قرار دهند، خودتان به حساب خویش رسیدگی کنید.» (بخارا الانوار، ج ۷، ص ۱۲۶)

راه‌های خودسازی

تلاوت و بهرمندی از قرآن	دائم‌الوضو بودن	اعتدال در خوردن و آشامیدن
اعتدال در گفتار	محاسبه نفس	مراقبه
رعایت ادب اسلامی	عزلت و گوشه‌نشینی	تهجد (شب‌زنده‌داری)
تمسک به ویژگی‌های عبادالرحمن که قرآن مجید در سوره فرقان، آیات ۷۴ – ۶۳ برشمرده است.		

رفیق خدا

باقی کرایه، بیشتر خم می‌شود، جوری که صورتش به‌شانه پیرمرد می‌خورد و می‌گوید: «در پناه خدا»

مسافر عقبی دوباره می‌گوید: «نه، واقعا به‌طوریت می‌شه شما»

هاشم راننده با لنگ قرمز رنگ، عرقش را از دور گردن پاک می‌کند و می‌گوید: «بابامون ما رو بدعادت کرده داداش، اون خدایابمارزم به‌طوریش می‌شد به گمونم.»

این بار هر دو می‌خندند. ادامه می‌دهد: «روزی چند بار به ما سلام می‌کرد، بلمون می‌کرد و دست می‌داد. نه فقط با ما، بلکه با همه اهالی محل. مسجد می‌رفتم، همه رو تحویل می‌گرفت. بقالی، سلمونی، میوه‌فروش، دست‌فروش سرچه‌راره‌ار. می‌گفتم چه خبره حاجی، نصف عمورت به احوالپرسی از غریبه و آشنا گذشت. فک می‌کنی چی جواب می‌داد؟»

مسافر، سری تکان می‌دهد که «چی بگم والا؟»

هاشم می‌گوید: «آهان، شما که ایراد

عرفی و نفست دور از جون در نمی‌آد، گفتم گلویی تازه کنی، حالا نگی چه شوfer چشم ناپاکی که توی آینه نگا می‌ندازه، ما اصلا نگامون به عقب نیس، به‌خصوص وقتی زن و بچه مردم سوارن. فقط نگامون به آینه بغله.»

مسافر جلو بی‌توجه به صحبت او و پیرمرد می‌گوید: «بی‌رحمت قبل چهارراه ما رو بذار پایین.»

چشمی گفته و ترمز می‌زند. مرد که می‌خواهد کرایه را حساب کند، دستش را چند دقیقه‌ای توی دستش نگه می‌دارد و التماس دعا می‌گوید.

مسافر کنار دست پیرمرد از صندلی عقب تکه می‌پراند: «پس آشنا بود که تحویلش گرفتی؟»

هاشم راننده بدون اینکه سرش را برگرداند، جواب می‌دهد: «نه داداش، بنده خدا بود. شمامه پیاده شدی تحویلتم می‌گیرم بیشتر. غصه خوردی؟»

مسافر می‌خندد. پیرمرد چند کوچه بالاتر می‌خواهد پیاده‌شود. هاشم موقع برگرداندن

فرمان را طوری توی دست گرفته انگار شیشه عمرش است. به مسافر جلوپی می‌گوید: «در بچه کولر رو تنظیم کن، باد بهت بخوره»

مسافر تشکر می‌کند و می‌گوید: قربون آقا همان‌طور که دنده را عوض می‌کند با نیشی باز پاسخ می‌دهد: «بگو هاشم، آقا واسه غریبه‌هاست. شما عزیز.»

بعد بطری آبی را سمت صندلی عقب می‌گیرد و از توی آینه به پیرمردی که تازه سوار شده است می‌گوید: «حاج آقا آب خنکه، بسم...»

پیرمرد عرقش را با دست پاک می‌کند و سری تکان می‌دهد: «دست شما دردکنه»

هاشم دوباره اصرار می‌کند: «چه حاجی؟ به خدا ما از اون کلاهبردارها که توی اخبار نشون می‌دن نیستم.»

پیرمرد جاخورده می‌گوید: «نه، نه باباجان، این چه حرفیه؟»

هاشم فقهه‌های می‌زند و از توی آینه به پیرمرد همچنان نگاه می‌کند و بین خنده جواب می‌دهد: «راستش از توی آینه دیدم خیس

تفکر و اندیشیدن

یاد خدا در همه حال بودن

ریاضت

میان‌روی در کارها

تعظیم امر خالق و شفقت با خلق

(حسن‌زاده آملی، نامه‌ها، برنامه‌ها، ص ۲۳-۲۶)